ಸೃಜನಿ

SRUJANI: Indian Journal of Innovative Research and Development (SIJIRD)
Volume-5 Issue- 4, September - October 2026, Pp. 221-231
Bi-Monthly, Peer-Reviewed, Open Access, Indexed Journal

I S S N: 2583-3510

SIRDF JOURNALS
editor@srujani.in
www.srujani.in

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಮಾದಕ ವ್ಯಸನದ ಸಮಸ್ಯೆ: ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ

ಡಾ. ಮಂಜುನಾಥ ಆಚಾರಿ

ಸಹ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಭಾಗ, ಎಸ್.ಕೆ.ವಿ.ಎಂ.ಎಸ್. ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಕಾಲೇಜು, ಕೋಟೇಶ್ವರ, ಕುಂದಾಪುರ

Abstract:

ಮಾದಕ ವ್ಯಸನವು ಸಮಕಾಲೀನ ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಗಂಭೀರ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ಆರೋಗ್ಯ ಸಮಸ್ಯೆಯಾಗಿ ರೂಪುಗೊಂಡಿದೆ. ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಯುವಜನತೆ ಮತ್ತು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಲ್ಲಿ ಮಾದಕ ವಸ್ತುಗಳ ಬಳಕೆಯು ವ್ಯಕ್ತಿಯ ದೈಹಿಕ ಹಾಗೂ ಮಾನಸಿಕ ಆರೋಗ್ಯದ ಮೇಲೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಕುಟುಂಬ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳ ಮೇಲೆಯೂ ದುಷ್ಪರಿಣಾಮ ಬೀರುತ್ತಿದೆ. ಸ್ನೇಹಿತರ ಒತ್ತಡ, ಮಾನಸಿಕ ಒತ್ತಡ, ಕೌಟುಂಬಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು, ನಿರುದ್ಯೋಗ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಪರಿಸರ ಮತ್ತು ಮಾದಕ ವಸ್ತುಗಳ ಸುಲಭ ಲಭ್ಯತೆ ವ್ಯಸನಕ್ಕೆ ಪ್ರಮುಖ ಕಾರಣಗಳಾಗಿವೆ. ಈ ಲೇಖನವು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಮಾದಕ ವ್ಯಸನದ ಸ್ವರೂಪ, ಕಾರಣಗಳು, ವೈಯಕ್ತಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಪರಿಣಾಮಗಳು ಹಾಗೂ ತಡೆಗಟ್ಟುವ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ದೃಷ್ಟಿಕೋನದಿಂದ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುತ್ತದೆ. ಅಂತಿಮವಾಗಿ, ಸರ್ಕಾರ, ಕುಟುಂಬ, ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಮತ್ತು ಸಮುದಾಯಗಳ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಮೂಲಕ ಜಾಗೃತಿ, ಚಿಕಿತ್ಸೆ, ಪುನರ್ವಸತಿ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಮರುಸೇರ್ಪಡೆಯನ್ನು ಬಲಪಡಿಸುವ ಅಗತ್ಯವನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತದೆ.

Keywords: *ಮಾದಕ ವ್ಯಸನ, ಯುವಜನತೆ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು, ಮಾದಕ ವಸ್ತುಗಳ ದುರ್ಬಳಕೆ, ಪುನರ್ವಸತಿ.*

ಪೀಠಿಕೆ

ಮಾನವನ ಜೀವನವೆಂಬುದು ಅನೇಕ ಕನಸುಗಳು, ಆಶಯಗಳು ಮತ್ತು ಗುರಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಸುಂದರ ಪಯಣವಾಗಿದೆ. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಏನನ್ನಾದರೂ ಸಾಧಿಸಬೇಕು, ತಂದೆ–ತಾಯಿಯ ಕನಸುಗಳನ್ನು ನನಸು ಮಾಡಬೇಕು ಹಾಗೂ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿ ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಎಂಬ ಆಶಯವನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಈ ಸುಂದರ ಕನಸುಗಳ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಸನವೆಂಬ ಕರಿನೆರಳು ಆವರಿಸಿದರೆ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಜೀವನವೇ ಕತ್ತಲೆಯಾಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿದೆ. ಇಂದಿನ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಮದ್ಯಪಾನ, ಧೂಮಪಾನ, ತಂಬಾಕು ಸೇವನೆ ಮತ್ತು ಮಾದಕ ವಸ್ತುಗಳ ದುರ್ಬಳಕೆಯಂತಹ ವ್ಯಸನಗಳು ಆತಂಕಕಾರಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಾಗಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿವೆ. ಇದರೊಂದಿಗೆ ಮೊಬೈಲ್ ಬಳಕೆ, ಅಂತರ್ಜಾಲ ಮತ್ತು ಆನ್‌ಲೈನ್ ಆಟಗಳ ಮೇಲಿನ ಅತಿಯಾದ ಅವಲಂಬನೆಯೂ ವರ್ತನಾ ವ್ಯಸನದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಚರ್ಚೆಗೆ ಗ್ರಾಸವಾಗಿದೆ. ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಯುವಜನತೆ ಮತ್ತು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಇಂತಹ ವ್ಯಸನಗಳಿಗೆ ಒಳಗಾಗುತ್ತಿರುವುದು ಸಮಾಜದ

Please cite this article as: ಮಂಜುನಾಥ ಆಚಾರಿ. (2026). ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಮಾದಕ ವ್ಯಸನದ ಸಮಸ್ಯೆ: ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ. *ಸೃಜನಿ: ಇಂಡಿಯನ್ ಜರ್ನಲ್ ಆಫ್ ಇನ್ನೋವೇಟಿವ್ ರೀಸರ್ಚ್ ಅಂಡ್ ಡೆವೆಲಪ್‌ಮೆಂಟ್*, 5(4), 221–231

ಭವಿಷ್ಯದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಕಳವಳಕಾರಿ ಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ.

ವ್ಯಸನವು ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಕುತೂಹಲದಿಂದ, ಸ್ನೇಹಿತರ ಒತ್ತಡದಿಂದ ಅಥವಾ ಮೋಜಿಗಾಗಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಬಹುದು. ಇನ್ನು ಕೆಲವರು ಮಾನಸಿಕ ಒತ್ತಡ, ಕುಟುಂಬದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು, ನಿರುದ್ಯೋಗ ಅಥವಾ ವೈಯಕ್ತಿಕ ವೈಫಲ್ಯಗಳಿಂದ ತಾತ್ಕಾಲಿಕವಾಗಿ ಹೊರಬರಲು ಮಾದಕ ವಸ್ತುಗಳ ಮೊರೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಕ್ಷಣಿಕ ಸಂತೋಷ ನೀಡುವ ಈ ವಸ್ತುಗಳು ಕ್ರಮೇಣ ದೈಹಿಕ, ಮಾನಸಿಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತವೆ. ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಆರೋಗ್ಯ ಹದಗೆಡುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಕುಟುಂಬದ ನೆಮ್ಮದಿ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಗೌರವ ಮತ್ತು ಭವಿಷ್ಯದ ಅವಕಾಶಗಳ ಮೇಲೆಯೂ ದುಷ್ಪರಿಣಾಮ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ.

ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಜೀವನವು ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಭವಿಷ್ಯಕ್ಕೆ ಭದ್ರ ಬುನಾದಿ ಹಾಕುವ ಮಹತ್ವದ ಹಂತವಾಗಿದೆ. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ವ್ಯಸನಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದರೆ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸದ ಮೇಲಿನ ಆಸಕ್ತಿ ಕಡಿಮೆಯಾಗುವುದು, ಏಕಾಗ್ರತೆ ಕುಂಠಿತಗೊಳ್ಳುವುದು ಮತ್ತು ಜೀವನದ ಗುರಿಗಳು ದೂರವಾಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿದೆ. ವ್ಯಸನದ ತೀವ್ರತೆ ಹೆಚ್ಚಾದಾಗ ಅದರಿಂದ ಹೊರಬರಲು ವೈದ್ಯಕೀಯ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಮತ್ತು ಮಾನಸಿಕ ಸಮಾಲೋಚನೆಯ ಅಗತ್ಯವೂ ಉಂಟಾಗಬಹುದು.

ಮಾದಕ ವ್ಯಸನದ ಪರಿಣಾಮ ಕೇವಲ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಸೀಮಿತವಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಅದು ಇಡೀ ಕುಟುಂಬದ ಮೇಲೆ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರುತ್ತದೆ. ಕುಟುಂಬದ ಸಂತೋಷ, ಪ್ರೀತಿ ಮತ್ತು ನೆಮ್ಮದಿಗೆ ಧಕ್ಕೆಯುಂಟುಮಾಡುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಆರ್ಥಿಕ ಸಂಕಷ್ಟ, ಕೌಟುಂಬಿಕ ಕಲಹ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಮಾದಕ ವ್ಯಸನವನ್ನು ಕೇವಲ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಯಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸದೆ, ಸಮಗ್ರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಯಾಗಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವುದು ಅಗತ್ಯವಾಗಿದೆ.

ಮಾದಕ ವಸ್ತುಗಳು (Drug)

'ಡ್ರಗ್' (Drug) ಎಂಬ ಆಂಗ್ಲ ಪದವು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಔಷಧ ಅಥವಾ ಮಾದಕ ವಸ್ತು ಎಂಬ ಅರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ವೈದ್ಯಕೀಯ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಡ್ರಗ್ ಎಂದರೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ರೋಗದ ಚಿಕಿತ್ಸೆ, ನಿಯಂತ್ರಣ ಅಥವಾ ತಡೆಗಟ್ಟುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಬಳಸುವ ರಾಸಾಯನಿಕ ವಸ್ತು ಅಥವಾ ಔಷಧವಾಗಿದೆ. ಇಂತಹ ವಸ್ತುಗಳು ಮಾನವನ ದೇಹದ ರಚನೆ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಮೇಲೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುತ್ತವೆ.

ಆದರೆ ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಮತ್ತು ಮನೋವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಅಧ್ಯಯನಗಳಲ್ಲಿ ಮಾದಕ ವಸ್ತುಗಳ ದುರ್ಬಳಕೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಈ ಪದವನ್ನು ಮೆದುಳು ಮತ್ತು ನರಮಂಡಲದ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣೆಯ ಮೇಲೆ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರುವ ಮನೋಸಕ್ರಿಯ ವಸ್ತುಗಳ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಬಳಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇವುಗಳ ಸೇವನೆಯಿಂದ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಮನಸ್ಥಿತಿ, ಗ್ರಹಣಶಕ್ತಿ, ಪ್ರಜ್ಞಾಸ್ಥಿತಿ ಮತ್ತು ವರ್ತನೆಯಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆಗಳು ಉಂಟಾಗಬಹುದು.

ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಹೆರಾಯಿನ್, ಕೊಕೇನ್, ಬ್ರೌನ್ ಶುಗರ್ ಮತ್ತು ಎಲ್‌ಎಸ್‌ಡಿ ಮುಂತಾದವು ಮಾದಕ ವಸ್ತುಗಳ ಕೆಲವು ಉದಾಹರಣೆಗಳಾಗಿವೆ.

ಜೋಸೆಫ್ ಜೂಲಿಯನ್ ಅವರ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನದ ಆಶಯದಂತೆ, ಮಾದಕ ವಸ್ತುಗಳು ವ್ಯಕ್ತಿಯ ದೈಹಿಕ ಕಾರ್ಯಚಟುವಟಿಕೆ, ಮನಸ್ಥಿತಿ, ಗ್ರಹಣಶಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಪ್ರಜ್ಞಾಸ್ಥಿತಿಯ ಮೇಲೆ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರುವ ರಾಸಾಯನಿಕ ವಸ್ತುಗಳಾಗಿವೆ. ಅವುಗಳ ದುರ್ಬಳಕೆಯಿಂದ ವ್ಯಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಸಮಾಜದ ಮೇಲೆ ಗಂಭೀರ ದುಷ್ಪರಿಣಾಮಗಳು ಉಂಟಾಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿದೆ.

ಮಾದಕ ವಸ್ತು ವ್ಯಸನ (Drug Addiction)

ಮಾದಕ ವಸ್ತು ವ್ಯಸನವೆಂದರೆ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಮಾದಕ ವಸ್ತುಗಳ ಬಳಕೆಯ ಮೇಲೆ ನಿಯಂತ್ರಣ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಮತ್ತು ಅವುಗಳನ್ನು ಪುನರಾವರ್ತಿತವಾಗಿ ಬಳಸುವ ಸ್ಥಿತಿಯಾಗಿದೆ. ವೈದ್ಯಕೀಯ ಪರಿಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ಮಾದಕ ವಸ್ತು ಬಳಕೆಯ ಅಸ್ವಸ್ಥತೆ (Substance Use Disorder) ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಈ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಮಾದಕ ವಸ್ತುಗಳ ಬಳಕೆಯನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಲು ಅಥವಾ ನಿಯಂತ್ರಿಸಲು ಕಷ್ಟಪಡಬಹುದು. ಕೆಲವು ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ದೇಹವು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ವಸ್ತುವಿಗೆ ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳುವುದರಿಂದ ಅದೇ ಪರಿಣಾಮ ಪಡೆಯಲು ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಮಾಣದ ವಸ್ತುವಿನ ಅಗತ್ಯ ಉಂಟಾಗಬಹುದು. ಇದನ್ನು ಸಹಿಷ್ಣುತೆ (Tolerance) ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಮಾದಕ ವಸ್ತುಗಳ ಬಳಕೆಯನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿದಾಗ ಕೆಲವು ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಆತಂಕ, ನಡುಕ, ನಿದ್ರಾಹೀನತೆ, ವಾಂತಿ, ಬೆವರುವಿಕೆ ಮತ್ತು ಇತರ ಹಿಂತೆಗೆತದ ಲಕ್ಷಣಗಳು (Withdrawal Symptoms) ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಇವು ಬಳಸಿದ ವಸ್ತುವಿನ ಸ್ವರೂಪ ಮತ್ತು ಅವಲಂಬನೆಯ ತೀವ್ರತೆಯನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿರುತ್ತವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಮಾದಕ ವ್ಯಸನವನ್ನು ಕೇವಲ ಕೆಟ್ಟ ಅಭ್ಯಾಸವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸದೆ, ಸೂಕ್ತ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಮತ್ತು ಮಾನಸಿಕ ಬೆಂಬಲದ ಅಗತ್ಯವಿರುವ ಆರೋಗ್ಯ ಹಾಗೂ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಯಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಬೇಕು.

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಮಾದಕ ವಸ್ತುಗಳ ಬಳಕೆಯ ಪ್ರಮುಖ ಅಂಕಿಅಂಶಗಳು

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಮಾದಕ ವಸ್ತುಗಳ ಬಳಕೆಯ ಪ್ರಮಾಣ ಮತ್ತು ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಟ್ಟದ ಸಮೀಕ್ಷೆಗಳು ಮಹತ್ವದ ಆಧಾರವಾಗಿವೆ. ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರದ ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯ ಮತ್ತು ಸಬಲೀಕರಣ ಸಚಿವಾಲಯ ಹಾಗೂ ಅಖಿಲ ಭಾರತ ವೈದ್ಯಕೀಯ ವಿಜ್ಞಾನ ಸಂಸ್ಥೆಯ (ಂಖಖಒಖ) ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಾದಕ ಅವಲಂಬನೆ ಚಿಕಿತ್ಸಾ ಕೇಂದ್ರ (National Drug Dependence Treatment Centre – NDDTC) ಸಹಯೋಗದಲ್ಲಿ ನಡೆಸಿದ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಮೀಕ್ಷೆಯು ದೇಶದಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಮಾದಕ ವಸ್ತುಗಳ ಬಳಕೆಯ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ 1: ಭಾರತದಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಮಾದಕ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಬಳಸುವವರ ಅಂದಾಜು ಸಂಖ್ಯೆ

ಮಾದಕ ವಸ್ತುವಿನ ವಿಧ	ಅಂದಾಜು ಬಳಕೆದಾರರ ಸಂಖ್ಯೆ
ಮದ್ಯಪಾನ	16 ಕೋಟಿ
ಗಾಂಜಾ (Cannabis)	3.1 ಕೋಟಿ
ಒಪಿಯಾಯ್ಡ್‌ಗಳು (Opioids)	2.26 ಕೋಟಿ
ನಿದ್ರಾಜನಕ ಔಷಧಗಳು (Sedatives)	1.18 ಕೋಟಿ
ಇನ್ಹಲೇಂಟ್‌ಗಳು (Inhalants)	1.18 ಕೋಟಿ
ಕೊಕೇನ್ (Cocaine)	10 ಲಕ್ಷ
ಆಂಫೆಟಮೈನ್ ಮಾದರಿಯ ಉತ್ತೇಜಕಗಳು (ATS)	20 ಲಕ್ಷ
ಭ್ರಮೆ ಉಂಟುಮಾಡುವ ವಸ್ತುಗಳು (Hallucinogens)	20 ಲಕ್ಷ

ಮೂಲ: National Survey on Extent and Pattern of Substance Use in India, 2019.

ಮೇಲಿನ ಅಂಕಿಅಂಶಗಳು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಮಾದಕ ವಸ್ತುಗಳ ಬಳಕೆಯ ವ್ಯಾಪಕತೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ. ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಮದ್ಯಪಾನ, ಗಾಂಜಾ ಮತ್ತು ಒಪಿಯಾಯ್ಡ್‌ಗಳ ಬಳಕೆಯು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆರೋಗ್ಯ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಮೇಲೆ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರುವ ಪ್ರಮುಖ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಾಗಿವೆ.

ವಯಸ್ಸಿನ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಮಾದಕ ವಸ್ತುಗಳ ಬಳಕೆ

ಮಕ್ಕಳು ಮತ್ತು ವಯಸ್ಕರಲ್ಲಿ ಮಾದಕ ವಸ್ತುಗಳ ಬಳಕೆಯ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವುದು ಅತ್ಯಂತ ಅಗತ್ಯವಾಗಿದೆ. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಮೀಕ್ಷೆಯ ಪ್ರಕಾರ, 10–17 ವರ್ಷದ ಮಕ್ಕಳು ಮತ್ತು 18–75 ವರ್ಷದ ವಯಸ್ಕರಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಮಾದಕ ವಸ್ತುಗಳ ಬಳಕೆಯ ಅಂದಾಜು ಕೆಳಗಿನಂತಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ 2: ವಯಸ್ಸಿನ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಮಾದಕ ವಸ್ತುಗಳ ಬಳಕೆ

ಮಾದಕ ವಸ್ತು	ಮಕ್ಕಳು (10–17)	ವಯಸ್ಕರು (18–75)
ಗಾಂಜಾ	20 ಲಕ್ಷ	2.90 ಕೋಟಿ
ಒಪಿಯಾಯ್ಡ್‌ಗಳು	40 ಲಕ್ಷ	1.90 ಕೋಟಿ
ನಿದ್ರಾಜನಕ ಔಷಧಗಳು	20 ಲಕ್ಷ	1.10 ಕೋಟಿ
ಇನ್ಹಲೇಂಟ್‌ಗಳು	30 ಲಕ್ಷ	60 ಲಕ್ಷ
ಕೊಕೇನ್	2 ಲಕ್ಷ	10 ಲಕ್ಷ
ATS	4 ಲಕ್ಷ	20 ಲಕ್ಷ
ಹಾಲ್ಯೂಸಿನೋಜೆನ್‌ಗಳು	2 ಲಕ್ಷ	20 ಲಕ್ಷ

ಮೂಲ: National Survey on Extent and Pattern of Substance Use in India, 2019.

ಈ ಅಂಕಿಅಂಶಗಳು ಹದಿಹರೆಯದ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿಯೂ ಮಾದಕ ವಸ್ತುಗಳ ಬಳಕೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ. ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ವ್ಯಸನದಿಂದ ರಕ್ಷಿಸಲು ಕುಟುಂಬ, ಶಾಲೆ ಮತ್ತು ಸಮುದಾಯದ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಸೂಕ್ತ ಮುನ್ನೆಚ್ಚರಿಕಾ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳುವುದು ಅಗತ್ಯವಾಗಿದೆ.

ಮಾದಕ ವಸ್ತುಗಳ ಬಳಕೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕಂಡುಬಂದ ರಾಜ್ಯಗಳು

2019ರ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಮೀಕ್ಷೆಯ ಪ್ರಕಾರ, ದೇಶದ ವಿವಿಧ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಮಾದಕ ವಸ್ತುಗಳ ಬಳಕೆಯ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ಕೆಲವು ಮಾದಕ ವಸ್ತುಗಳ ಬಳಕೆ ತುಲನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕಂಡುಬಂದ ರಾಜ್ಯಗಳನ್ನು ಕೆಳಗಿನ ಕೋಷ್ಟಕದಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ 3: ಮಾದಕ ವಸ್ತುಗಳ ಬಳಕೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕಂಡುಬಂದ ರಾಜ್ಯಗಳು

ಮಾದಕ ವಸ್ತು	ಹೆಚ್ಚು ಬಳಕೆ ಕಂಡುಬಂದ ರಾಜ್ಯಗಳು
ಮದ್ಯಪಾನ	ಛತ್ತೀಸ್‌ಗಢ, ತ್ರಿಪುರಾ, ಪಂಜಾಬ್, ಅರುಣಾಚಲ ಪ್ರದೇಶ, ಗೋವಾ
ಗಾಂಜಾ	ಉತ್ತರ ಪ್ರದೇಶ, ಪಂಜಾಬ್, ಸಿಕ್ಕಿಂ, ಛತ್ತೀಸ್‌ಗಢ, ದೆಹಲಿ
ಒಪಿಯಾಯ್ಡ್‌ಗಳು	ಸಿಕ್ಕಿಂ, ಅರುಣಾಚಲ ಪ್ರದೇಶ, ನಾಗಾಲ್ಯಾಂಡ್, ಮಣಿಪುರ, ಮಿಜೋರಾಂ
ನಿದ್ರಾಜನಕ ಔಷಧಗಳು	ಸಿಕ್ಕಿಂ, ನಾಗಾಲ್ಯಾಂಡ್, ಮಣಿಪುರ, ಮಿಜೋರಾಂ

ಮೂಲ: National Survey on Extent and Pattern of Substance Use in India, 2019.

ಈ ಅಂಕಿಅಂಶಗಳು ಮಾದಕ ವಸ್ತುಗಳ ಬಳಕೆಯು ದೇಶದ ವಿವಿಧ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ವಿಭಿನ್ನ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಸ್ವರೂಪಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ರಾಜ್ಯವಾರು ಸಾಮಾಜಿಕ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ, ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿ, ಲಭ್ಯತೆ ಮತ್ತು ಆರೋಗ್ಯ ಸೇವೆಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ತಡೆಗಟ್ಟುವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಮಾದಕ ವ್ಯಸನಕ್ಕೆ ಪ್ರಮುಖ ಕಾರಣಗಳು

ಮಾದಕ ವ್ಯಸನವು ಇಂದಿನ ಭಾರತದ ಪ್ರಮುಖ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ಆರೋಗ್ಯ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿದೆ. ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಯುವಜನತೆ,

ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಮತ್ತು ಹದಿಹರೆಯದವರಲ್ಲಿ ಮಾದಕ ವಸ್ತುಗಳ ಬಳಕೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವ ಆತಂಕವು ಸಮಾಜದ ಭವಿಷ್ಯದ ಕುರಿತು ಹಲವು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಹುಟ್ಟುಹಾಕಿದೆ.

ಮಾದಕ ವ್ಯಸನವು ಕೇವಲ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಕೆಟ್ಟ ಅಭ್ಯಾಸವಲ್ಲ. ಇದು ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಮಾನಸಿಕ ಸ್ಥಿತಿ, ಕುಟುಂಬದ ವಾತಾವರಣ, ಸ್ನೇಹಿತರ ಪ್ರಭಾವ, ಆರ್ಥಿಕ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಸೇರಿದಂತೆ ಅನೇಕ ಅಂಶಗಳಿಂದ ಪ್ರಭಾವಿತವಾಗುವ ಸಂಕೀರ್ಣ ಸಮಸ್ಯೆಯಾಗಿದೆ. ಮಾದಕ ವ್ಯಸನಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗುವ ಪ್ರಮುಖ ಅಂಶಗಳು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿವೆ.

ಸ್ನೇಹಿತರ ಒತ್ತಡ ಮತ್ತು ಕೆಟ್ಟ ಸಹವಾಸ

ಯುವಜನರಲ್ಲಿ ಮಾದಕ ವ್ಯಸನಕ್ಕೆ ಸ್ನೇಹಿತರ ಒತ್ತಡವು ಪ್ರಮುಖ ಕಾರಣಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿದೆ. ತಮ್ಮ ಸ್ನೇಹಿತರ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು, ಅವರೊಂದಿಗೆ ಬೆರೆಯಬೇಕು ಅಥವಾ ತಾವು ಆಧುನಿಕರು ಎಂಬುದನ್ನು ತೋರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಎಂಬ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಕೆಲವರು ಮಾದಕ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಸ್ನೇಹಿತರ ಒತ್ತಾಯಕ್ಕೆ ಮಣಿದು ಅಥವಾ ಕುತೂಹಲದಿಂದ ಮಾದಕ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಸೇವಿಸುವವರು ಕ್ರಮೇಣ ಅವುಗಳ ಮೇಲೆ ಅವಲಂಬಿತರಾಗುವ ಅಪಾಯವಿದೆ. ಸ್ನೇಹಿತರ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಮಾದಕ ವಸ್ತುಗಳ ಸೇವನೆಯನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಿದಾಗ ಅವುಗಳಿಂದ ದೂರ ಉಳಿಯುವುದು ಇನ್ನಷ್ಟು ಕಷ್ಟವಾಗಬಹುದು.

ಮಾನಸಿಕ ಒತ್ತಡ ಮತ್ತು ಖಿನ್ನತೆ

ಇಂದಿನ ಸ್ಪರ್ಧಾತ್ಮಕ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಪರೀಕ್ಷೆ, ಉದ್ಯೋಗ, ಭವಿಷ್ಯ ಮತ್ತು ಕುಟುಂಬದ ನಿರೀಕ್ಷೆಗಳಿಂದ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಾನಸಿಕ ಒತ್ತಡವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಉದ್ಯೋಗವಿಲ್ಲದ ಯುವಕರು, ಪ್ರೇಮ ವೈಫಲ್ಯ ಅನುಭವಿಸಿದವರು ಮತ್ತು ವೈಯಕ್ತಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಂದ ಬಳಲುತ್ತಿರುವವರು ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ತಮ್ಮ ನೋವು ಮತ್ತು ದುಃಖವನ್ನು ಮರೆಯಲು ಮಾದಕ ವಸ್ತುಗಳ ಮೊರೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಮಾದಕ ವಸ್ತುಗಳ ಸೇವನೆಯಿಂದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ದೂರವಾಗುತ್ತವೆ ಎಂಬ ತಪ್ಪು ಕಲ್ಪನೆ ಅವರಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಇದು ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಪರಿಹಾರ ನೀಡುವ ಬದಲು ಮಾನಸಿಕ ಆರೋಗ್ಯವನ್ನು ಮತ್ತಷ್ಟು ಹದಗೆಡಿಸಬಹುದು.

ಕುಟುಂಬದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಮತ್ತು ಪೋಷಕರ ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯ

ಮಕ್ಕಳ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ವಿಕಸನದಲ್ಲಿ ಕುಟುಂಬದ ಪಾತ್ರ ಅತ್ಯಂತ ಮಹತ್ವದ್ದಾಗಿದೆ. ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ ನಿರಂತರ ಜಗಳ, ತಂದೆ–ತಾಯಿಯ ನಡುವಿನ ಭಿನ್ನಾಭಿಪ್ರಾಯ, ವಿಚ್ಛೇದನ, ಕೌಟುಂಬಿಕ ಹಿಂಸೆ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳ ಕಡೆಗೆ ತೋರುವ ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯವು ಅವರ ಮನಸ್ಸಿನ ಮೇಲೆ ಆಳವಾದ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರುತ್ತದೆ.

ಪೋಷಕರ ಪ್ರೀತಿ, ಕಾಳಜಿ ಮತ್ತು ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದ ಕೊರತೆಯಿಂದ ಮಕ್ಕಳು ಮಾನಸಿಕವಾಗಿ ಒಂಟಿತನವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಬಹುದು. ಇಂತಹ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅವರು ಕೆಟ್ಟ ಸ್ನೇಹಿತರ ಸಹವಾಸಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿ ವ್ಯಸನದ ದಾರಿಯನ್ನು ಹಿಡಿಯುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ, ಮನೆಯ ಹಿರಿಯರೇ ಮದ್ಯಪಾನ ಅಥವಾ ಮಾದಕ ವಸ್ತುಗಳ ಸೇವನೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದರೆ ಮಕ್ಕಳು ಅದನ್ನು ಅನುಕರಿಸುವ ಅಪಾಯವೂ ಇರುತ್ತದೆ.

ಕುತೂಹಲ ಮತ್ತು ಹೊಸ ಅನುಭವದ ಆಸೆ

ಹದಿಹರೆಯವು ಹೊಸ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವ ಮತ್ತು ಪ್ರಯೋಗಿಸುವ ವಯಸ್ಸಾಗಿದೆ. ಈ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಕೆಲವರಿಗೆ ಮಾದಕ ವಸ್ತುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಕುತೂಹಲ ಮೂಡುತ್ತದೆ. ಸ್ನೇಹಿತರ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಅಥವಾ ಇತರರನ್ನು ನೋಡಿ ಒಮ್ಮೆ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಬೇಕೆಂಬ ಆಸೆ ಉಂಟಾಗಬಹುದು. ಮೊದಲ ಪ್ರಯತ್ನದಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ತೊಂದರೆ ಕಾಣಿಸದಿದ್ದರೆ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಸೇವಿಸುವ ಪ್ರವೃತ್ತಿ

ಬೆಳೆಯಬಹುದು. ಹೀಗೆ ಕ್ಷಣಿಕ ಕುತೂಹಲವು ಕ್ರಮೇಣ ಗಂಭೀರ ವ್ಯಸನವಾಗಿ ಬದಲಾಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿದೆ.

ಸುಲಭವಾಗಿ ದೊರೆಯುವ ಮಾದಕ ವಸ್ತುಗಳು

ಮಾದಕ ವ್ಯಸನದ ಸಮಸ್ಯೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಲು ಮಾದಕ ವಸ್ತುಗಳ ಅಕ್ರಮ ಮಾರಾಟ ಮತ್ತು ಸುಲಭ ಲಭ್ಯತೆಯೂ ಪ್ರಮುಖ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ. ಕೆಲವು ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಅಕ್ರಮವಾಗಿ ಮಾದಕ ವಸ್ತುಗಳ ಪೂರೈಕೆ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವುದು ಯುವಜನತೆಗೆ ಅಪಾಯಕಾರಿಯಾಗಿದೆ. ಶಾಲಾ–ಕಾಲೇಜುಗಳ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ವಸ್ತುಗಳ ಅಕ್ರಮ ಮಾರಾಟವನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟಲು ಸಮರ್ಪಕ ನಿಗಾ ಮತ್ತು ಕಾನೂನು ಜಾರಿ ಅಗತ್ಯವಾಗಿದೆ. ಮಾದಕ ವಸ್ತುಗಳ ಸುಲಭ ಲಭ್ಯತೆಯು ಹೊಸಬರನ್ನು ವ್ಯಸನದತ್ತ ಆಕರ್ಷಿಸುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತದೆ.

ನಿರುದ್ಯೋಗ ಮತ್ತು ಬಡತನ

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ನಿರುದ್ಯೋಗ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಅಸಮಾನತೆಗಳು ಕೆಲವು ಯುವಕರನ್ನು ಮಾನಸಿಕ ಸಂಕಷ್ಟಕ್ಕೆ ತಳ್ಳುತ್ತವೆ. ವಿದ್ಯಾರ್ಹತೆ ಇದ್ದರೂ ಉದ್ಯೋಗ ದೊರೆಯದಿರುವುದು, ಕುಟುಂಬದ ಆರ್ಥಿಕ ಜವಾಬ್ದಾರಿಗಳು ಮತ್ತು ಜೀವನ ನಿರ್ವಹಣೆಯ ಕಷ್ಟಗಳು ಅವರಲ್ಲಿ ನಿರಾಶೆಯನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಬಹುದು. ಕೆಲವರು ತಮ್ಮ ಸಂಕಷ್ಟಗಳನ್ನು ಮರೆಯಲು ಮಾದಕ ವಸ್ತುಗಳ ಸೇವನೆಗೆ ಮೊರೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಬಡತನ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಅವಕಾಶಗಳ ಕೊರತೆಯಿಂದ ಬಳಲುವ ಕೆಲವು ಮಕ್ಕಳು ಹಾಗೂ ಯುವಕರು ಶೋಷಣೆ ಮತ್ತು ಮಾದಕ ವಸ್ತುಗಳ ಅಕ್ರಮ ಜಾಲಕ್ಕೆ ಸಿಲುಕುವ ಅಪಾಯವೂ ಇದೆ.

ಸಾಮಾಜಿಕ ಮಾಧ್ಯಮ ಮತ್ತು ಚಲನಚಿತ್ರಗಳ ಪ್ರಭಾವ

ಇಂದಿನ ಡಿಜಿಟಲ್ ಯುಗದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮಾಧ್ಯಮಗಳು, ಚಲನಚಿತ್ರಗಳು ಮತ್ತು ವೆಬ್ ಸರಣಿಗಳು ಯುವಜನರ ಆಲೋಚನೆಗಳ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರುತ್ತವೆ. ಕೆಲವು ದೃಶ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಮದ್ಯಪಾನ ಅಥವಾ ಮಾದಕ ವಸ್ತುಗಳ ಸೇವನೆಯನ್ನು ಆಕರ್ಷಕ ಜೀವನಶೈಲಿಯಂತೆ ಚಿತ್ರಿಸುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಇಂತಹ ದೃಶ್ಯಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಕೆಲವರು ಮಾದಕ ವಸ್ತುಗಳ ಸೇವನೆಯನ್ನು ಆಧುನಿಕತೆ, ಧೈರ್ಯ ಅಥವಾ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯ ಸಂಕೇತವೆಂದು ತಪ್ಪಾಗಿ ಭಾವಿಸಬಹುದು. ಇದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸುವ ಆಸಕ್ತಿ ಮೂಡಬಹುದು.

ಶಿಕ್ಷಣದ ಕೊರತೆ ಮತ್ತು ಅರಿವಿನ ಅಭಾವ

ಮಾದಕ ವಸ್ತುಗಳ ಸೇವನೆಯಿಂದ ಉಂಟಾಗುವ ದೈಹಿಕ, ಮಾನಸಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ದುಷ್ಪರಿಣಾಮಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅನೇಕ ಯುವಕರಿಗೆ ಸರಿಯಾದ ಮಾಹಿತಿ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಕೆಲವರು ಮಾದಕ ವಸ್ತುಗಳ ಸೇವನೆಯಿಂದ ಆರೋಗ್ಯ ಹದಗೆಡುವುದಿಲ್ಲ ಅಥವಾ ಅವುಗಳ ಬಳಕೆಯನ್ನು ಯಾವಾಗ ಬೇಕಾದರೂ ನಿಲ್ಲಿಸಬಹುದು ಎಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತಾರೆ. ವ್ಯಸನದ ಅಪಾಯಗಳು, ಅದರ ಪರಿಣಾಮಗಳು ಮತ್ತು ಚಿಕಿತ್ಸೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಅರಿವಿನ ಕೊರತೆಯು ಅವರನ್ನು ತಪ್ಪು ನಿರ್ಧಾರಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ.

ಪ್ರೇಮ ವೈಫಲ್ಯ ಮತ್ತು ವೈಯಕ್ತಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು

ಪ್ರೇಮ ವೈಫಲ್ಯ, ಸ್ನೇಹಿತರೊಂದಿಗೆ ಮನಸ್ತಾಪ, ಕುಟುಂಬದವರಿಂದ ನಿರಾಕರಣೆ, ಅವಮಾನ ಮತ್ತು ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಎದುರಾಗುವ ವೈಫಲ್ಯಗಳು ಕೆಲವರನ್ನು ಭಾವನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ದುರ್ಬಲಗೊಳಿಸಬಹುದು. ಈ ನೋವುಗಳಿಂದ ಹೊರಬರಲು ಕೆಲವರು ಮಾದಕ ವಸ್ತುಗಳ ಸೇವನೆಯನ್ನು ತಾತ್ಕಾಲಿಕ ಪರಿಹಾರವೆಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಇಂತಹ ಅಭ್ಯಾಸವು ಅವರ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುವ ಬದಲು ಹೊಸ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುತ್ತದೆ.

ಮನರಂಜನೆ ಮತ್ತು ಸೃಜನಾತ್ಮಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಕೊರತೆ

ಯುವಜನರಿಗೆ ಕ್ರೀಡೆ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು, ಪ್ರವಾಸ, ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಇತರ ಸೃಜನಾತ್ಮಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಲು ಸೂಕ್ತ ಅವಕಾಶಗಳು ದೊರೆಯದಿದ್ದರೆ ಅವರು ಬೇಸರ ಮತ್ತು ಒಂಟಿತನಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಬಹುದು. ಕೆಲವರು ಮನರಂಜನೆಗಾಗಿ ಅಥವಾ ಸಮಯ ಕಳೆಯಲು ಮಾದಕ ವಸ್ತುಗಳ ಸೇವನೆಯನ್ನು ಆರಂಭಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ಆರಂಭವಾದ ಅಭ್ಯಾಸವು ಕ್ರಮೇಣ ನಿಯಂತ್ರಣ ತಪ್ಪುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿದೆ.

ಅನುವಂಶಿಕ ಮತ್ತು ಮಾನಸಿಕ ಆರೋಗ್ಯದ ಅಂಶಗಳು

ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ ವ್ಯಸನದ ಇತಿಹಾಸವಿರುವ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ಕೆಲವು ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಸನದ ಅಪಾಯ ಹೆಚ್ಚಿರಬಹುದು. ಖಿನ್ನತೆ, ಆತಂಕ, ನಡವಳಿಕೆಯ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಮತ್ತು ಇತರ ಮಾನಸಿಕ ಆರೋಗ್ಯ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಂದ ಬಳಲುತ್ತಿರುವವರೂ ಮಾದಕ ವಸ್ತುಗಳತ್ತ ಆಕರ್ಷಿತರಾಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿದೆ. ಆದರೆ ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ ವ್ಯಸನದ ಇತಿಹಾಸವಿದೆ ಎಂದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ವ್ಯಕ್ತಿಯೂ ವ್ಯಸನಿಯಾಗುತ್ತಾನೆ ಎಂದರ್ಥವಲ್ಲ. ಅನುವಂಶಿಕತೆ, ಪರಿಸರ ಮತ್ತು ವೈಯಕ್ತಿಕ ಅನುಭವಗಳು ಒಟ್ಟಾಗಿ ವ್ಯಸನದ ಅಪಾಯದ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರುತ್ತವೆ.

ನಗರೀಕರಣ ಮತ್ತು ಆಧುನಿಕ ಜೀವನಶೈಲಿ

ನಗರೀಕರಣ, ಕೈಗಾರಿಕೀಕರಣ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಂದ ನಗರಗಳಿಗೆ ವಲಸೆ ಹೋಗುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳು ಜನರ ಜೀವನಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ತಂದಿವೆ. ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ಕುಟುಂಬದವರಿಂದ ದೂರವಿದ್ದು ಒಂಟಿಯಾಗಿ ಜೀವನ ನಡೆಸುವ ಯುವಕರು ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಮಾನಸಿಕ ಒತ್ತಡ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಒಂಟಿತನವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲಸದ ಒತ್ತಡ, ಸ್ಪರ್ಧಾತ್ಮಕ ಜೀವನ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳ ಕೊರತೆಯಿಂದಾಗಿ ಕೆಲವರು ಮಾದಕ ವಸ್ತುಗಳ ಬಳಕೆಗೆ ಆಕರ್ಷಿತರಾಗಬಹುದು.

ಮಾದಕ ವಸ್ತುಗಳ ಅಕ್ರಮ ಕಳ್ಳಸಾಗಣೆ

ಮಾದಕ ವಸ್ತುಗಳ ಅಕ್ರಮ ಉತ್ಪಾದನೆ, ಸಾಗಣೆ ಮತ್ತು ಮಾರಾಟವು ಭಾರತದ ಮುಂದಿರುವ ಗಂಭೀರ ಸವಾಲಾಗಿದೆ. ಸಂಘಟಿತ ಕಳ್ಳಸಾಗಣೆ ಜಾಲಗಳು ಯುವಜನರನ್ನು ಗುರಿಯಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ಮಾದಕ ವಸ್ತುಗಳ ಬಳಕೆ ಮತ್ತು ಮಾರಾಟಕ್ಕೆ ಪ್ರೇರೇಪಿಸುವ ಅಪಾಯವಿದೆ. ಹಣದ ಆಸೆ, ಸುಲಭವಾಗಿ ಶ್ರೀಮಂತರಾಗಬೇಕೆಂಬ ಬಯಕೆ ಮತ್ತು ಅಪರಾಧ ಜಾಲಗಳ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಕೆಲವು ಯುವಕರು ಇಂತಹ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗಿಯಾಗುತ್ತಾರೆ. ಇದರಿಂದ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಜೀವನ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ದೇಶದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಭದ್ರತೆಗೂ ಅಪಾಯ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ.

ವೈಫಲ್ಯಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ಕೊರತೆ

ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಸೋಲು, ನಿರಾಸೆ ಮತ್ತು ಸವಾಲುಗಳು ಸಹಜ. ಆದರೆ ಅವುಗಳನ್ನು ಧೈರ್ಯದಿಂದ ಎದುರಿಸುವ ಮಾನಸಿಕ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಮತ್ತು ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸದ ಕೊರತೆಯಿದ್ದಾಗ ಕೆಲವರು ತಪ್ಪು ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಪರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಅನುತ್ತೀರ್ಣರಾಗುವುದು, ಉದ್ಯೋಗ ದೊರೆಯದಿರುವುದು, ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿ ನಷ್ಟ ಅನುಭವಿಸುವುದು ಅಥವಾ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಎದುರಾಗುವುದು ಕೆಲವರಲ್ಲಿ ಹತಾಶೆಯನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಬಹುದು. ಇಂತಹ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸೂಕ್ತ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದ ಕೊರತೆಯಿಂದ ಅವರು ವ್ಯಸನದ ದಾರಿಯನ್ನು ಹಿಡಿಯುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿದೆ.

ಮಾದಕ ವ್ಯಸನದ ಪ್ರಮುಖ ದುಷ್ಪರಿಣಾಮಗಳು

ಮಾದಕ ವ್ಯಸನವು ವ್ಯಕ್ತಿಯ ದೈಹಿಕ ಮತ್ತು ಮಾನಸಿಕ ಆರೋಗ್ಯದ ಮೇಲೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಕುಟುಂಬ, ಆರ್ಥಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು

ಸಾಮಾಜಿಕ ಜೀವನದ ಮೇಲೆಯೂ ಗಂಭೀರ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರುತ್ತದೆ. ಇದರ ಪ್ರಮುಖ ದುಷ್ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತೆ ವಿವರಿಸಬಹುದು.

ದೈಹಿಕ ಆರೋಗ್ಯದ ಮೇಲೆ ಪರಿಣಾಮ

ಮಾದಕ ವಸ್ತುಗಳ ಸೇವನೆಯಿಂದ ದೇಹದ ವಿವಿಧ ಅಂಗಾಂಗಗಳಿಗೆ ಹಾನಿಯಾಗಬಹುದು. ಹೃದಯದ ಬಡಿತ ಮತ್ತು ರಕ್ತದೊತ್ತಡದಲ್ಲಿ ಏರುಪೇರು ಉಂಟಾಗಬಹುದು. ಯಕೃತ್ತು (Liver) ಮತ್ತು ಮೂತ್ರಪಿಂಡಗಳ ಕಾರ್ಯಕ್ಷಮತೆ ಕುಂಠಿತವಾಗಬಹುದು. ಮೆದುಳಿನ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣೆಯ ಮೇಲೆ ದುಷ್ಪರಿಣಾಮ ಉಂಟಾಗುವುದಲ್ಲದೆ ದೇಹದ ರೋಗನಿರೋಧಕ ಶಕ್ತಿಯೂ ಕಡಿಮೆಯಾಗಬಹುದು.

ಇದಲ್ಲದೆ ನಿದ್ರಾಹೀನತೆ, ಹಸಿವಿನ ಕೊರತೆ ಮತ್ತು ದೇಹದ ತೂಕದಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆ ಉಂಟಾಗಬಹುದು. ಅತಿಯಾದ ಸೇವನೆಯಿಂದ ಪ್ರಜ್ಞೆ ತಪ್ಪುವುದು, ಅಂಗಾಂಗ ವೈಫಲ್ಯ ಅಥವಾ ಸಾವೂ ಸಂಭವಿಸಬಹುದು.

ಮಾನಸಿಕ ಆರೋಗ್ಯದ ಮೇಲೆ ಪರಿಣಾಮ

ಮಾದಕ ವ್ಯಸನವು ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಮಾನಸಿಕ ಆರೋಗ್ಯದ ಮೇಲೆ ಗಂಭೀರ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರುತ್ತದೆ. ಖಿನ್ನತೆ (Depression), ಆತಂಕ (Anxiety), ಭಯ, ಕೋಪ, ಅಸಹನೆ ಮತ್ತು ಆಕ್ರಮಣಕಾರಿ ವರ್ತನೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ನೆನಪಿನ ಶಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಏಕಾಗ್ರತೆ ಕಡಿಮೆಯಾಗಬಹುದು. ಕೆಲವು ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಭ್ರಮೆಗಳು, ಮನೋವಿಕೃತ ಲಕ್ಷಣಗಳು ಮತ್ತು ಮಾನಸಿಕ ಅಸ್ವಸ್ಥತೆಗಳು ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಆತ್ಮಹತ್ಯೆಯ ಆಲೋಚನೆಗಳು ಮತ್ತು ಅಪಾಯಕಾರಿ ವರ್ತನೆಯ ಸಾಧ್ಯತೆಯೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಬಹುದು.

ಕುಟುಂಬದ ಮೇಲೆ ಪರಿಣಾಮ

ಮಾದಕ ವ್ಯಸನದಿಂದ ಕುಟುಂಬದ ನೆಮ್ಮದಿ ಮತ್ತು ಸಂತೋಷಕ್ಕೆ ಧಕ್ಕೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಕುಟುಂಬ ಸದಸ್ಯರ ನಡುವೆ ಜಗಳ ಮತ್ತು ಭಿನ್ನಾಭಿಪ್ರಾಯಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತವೆ. ತಂದೆ–ತಾಯಿ, ಪತಿ–ಪತ್ನಿ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳ ನಡುವಿನ ಸಂಬಂಧಗಳು ಹದಗೆಡುತ್ತವೆ. ಕುಟುಂಬದ ಆರ್ಥಿಕ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ದುರ್ಬಲವಾಗಿ ಮಕ್ಕಳ ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಭವಿಷ್ಯದ ಮೇಲೆ ಕೆಟ್ಟ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರುತ್ತದೆ.

ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ ಮಾನಸಿಕ ಒತ್ತಡ, ಭಯ ಮತ್ತು ಅಸುರಕ್ಷಿತ ಭಾವನೆ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಕೆಲವು ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಕೌಟುಂಬಿಕ ಹಿಂಸೆ, ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯ ಮತ್ತು ವಿಚ್ಛೇದನದಂತಹ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಎದುರಾಗಬಹುದು.

ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಮತ್ತು ಯುವಜನರ ಮೇಲೆ ಪರಿಣಾಮ

ಯುವಜನತೆ ದೇಶದ ಭವಿಷ್ಯದ ಶಕ್ತಿಯಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಮಾದಕ ವ್ಯಸನವು ಅವರ ಭವಿಷ್ಯಕ್ಕೆ ದೊಡ್ಡ ಅಡ್ಡಿಯಾಗಿದೆ. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಓದಿನ ಆಸಕ್ತಿ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿ ಪರೀಕ್ಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಡಿಮೆ ಅಂಕಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತದೆ. ಶಾಲೆ ಮತ್ತು ಕಾಲೇಜುಗಳಿಗೆ ಗೈರುಹಾಜರಾಗುವುದರಿಂದ ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣದ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು.

ಕೆಟ್ಟ ಸ್ನೇಹಿತರ ಪ್ರಭಾವಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿ ತಮ್ಮ ಗುರಿ ಮತ್ತು ಜೀವನದ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಮರೆತುಬಿಡಬಹುದು. ಇದರಿಂದ ಅವರ ಉದ್ಯೋಗ ಮತ್ತು ವೃತ್ತಿಜೀವನದ ಅವಕಾಶಗಳ ಮೇಲೆಯೂ ದುಷ್ಪರಿಣಾಮ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ.

ಆರ್ಥಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು

ಮಾದಕ ವ್ಯಸನವು ವ್ಯಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಕುಟುಂಬದ ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಹದಗೆಡಿಸುತ್ತದೆ. ಮಾದಕ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಖರೀದಿಸಲು ಹೆಚ್ಚಿನ ಹಣ ಖರ್ಚಾಗುವುದರಿಂದ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಉಳಿತಾಯ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಸಾಲದ ಹೊರೆ ಹೆಚ್ಚಾಗುವುದಲ್ಲದೆ ಉದ್ಯೋಗ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯೂ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ.

ಕುಟುಂಬದ ಮೂಲಭೂತ ಅಗತ್ಯಗಳಾದ ಆಹಾರ, ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಆರೋಗ್ಯಕ್ಕೆ ಹಣದ ಕೊರತೆ ಉಂಟಾಗಬಹುದು. ಇದಲ್ಲದೆ ವ್ಯಸನದ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಮತ್ತು ಪುನರ್ವಸತಿಗಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ವೆಚ್ಚ ಮಾಡಬೇಕಾಗಬಹುದು. ದೇಶದ ಉತ್ಪಾದಕತೆ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಮೇಲೆಯೂ ದುಷ್ಪರಿಣಾಮ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ.

ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು

ಮಾದಕ ವ್ಯಸನವು ಸಮಾಜದ ಶಾಂತಿ ಮತ್ತು ಭದ್ರತೆಗೆ ತೊಂದರೆಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತದೆ. ಕೆಲವು ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಕಳ್ಳತನ, ದರೋಡೆ ಮತ್ತು ಇತರ ಅಪರಾಧ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಕೊಳ್ಳುವ ಅಪಾಯವಿದೆ. ಕುಟುಂಬ ಮತ್ತು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಗೌರವಕ್ಕೆ ಧಕ್ಕೆಯಾಗಬಹುದು. ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳು ಹದಗೆಟ್ಟು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಭಯ ಮತ್ತು ಅಶಾಂತಿಯ ವಾತಾವರಣ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗಬಹುದು.

ಅಪಘಾತಗಳು ಮತ್ತು ಜೀವಹಾನಿ

ಮಾದಕ ವಸ್ತುಗಳ ಸೇವನೆಯಿಂದ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ನಿರ್ಧಾರ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ, ಗಮನ ಮತ್ತು ದೈಹಿಕ ನಿಯಂತ್ರಣ ಕುಂಠಿತವಾಗಬಹುದು. ಇದರಿಂದ ವಾಹನ ಅಪಘಾತಗಳು ಸಂಭವಿಸುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತದೆ. ರಸ್ತೆ ಸಂಚಾರ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಉಲ್ಲಂಘಿಸುವ ಅಪಾಯವಿರುತ್ತದೆ. ಕೆಲಸದ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅಪಘಾತಗಳು ಸಂಭವಿಸಬಹುದು. ಅತಿಯಾದ ಮಾದಕ ವಸ್ತುಗಳ ಸೇವನೆಯಿಂದ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಜೀವಕ್ಕೆ ಅಪಾಯ ಉಂಟಾಗುವುದಲ್ಲದೆ ಇತರರ ಜೀವಕ್ಕೂ ಹಾನಿಯಾಗಬಹುದು.

ದೇಶದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಮೇಲೆ ಪರಿಣಾಮ

ಭಾರತದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಯುವಜನರ ಪಾತ್ರ ಅತ್ಯಂತ ಮಹತ್ವದ್ದಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಮಾದಕ ವ್ಯಸನವು ದೇಶದ ಮಾನವ ಸಂಪನ್ಮೂಲದ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಮೇಲೆ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರುತ್ತದೆ. ಯುವಜನರ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಮತ್ತು ಪ್ರತಿಭೆ ವ್ಯರ್ಥವಾಗುವುದರಿಂದ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವವರ ಉತ್ಪಾದಕತೆ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಆರೋಗ್ಯ ಸೇವೆಗಳ ಮೇಲಿನ ವೆಚ್ಚ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತದೆ. ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಉದ್ಯೋಗ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಿಗೂ ಹಾನಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಬಡತನ ಮತ್ತು ನಿರುದ್ಯೋಗದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಮತ್ತಷ್ಟು ಗಂಭೀರವಾಗಿ ದೇಶದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಅಡ್ಡಿಯಾಗುತ್ತವೆ.

ಮಹಿಳೆಯರು ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳ ಮೇಲೆ ಪರಿಣಾಮ

ಮಾದಕ ವ್ಯಸನವು ಮಹಿಳೆಯರು ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳ ಜೀವನದ ಮೇಲೂ ಗಂಭೀರ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರುತ್ತದೆ. ವ್ಯಸನಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದ ಕುಟುಂಬ ಸದಸ್ಯರಿಂದ ಮಹಿಳೆಯರು ಮಾನಸಿಕ ಮತ್ತು ದೈಹಿಕ ಹಿಂಸೆಗೆ ಒಳಗಾಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿದೆ. ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಸರಿಯಾದ ಪೋಷಣೆ, ಪ್ರೀತಿ ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಣ ದೊರೆಯದಿರಬಹುದು. ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಭಯ, ಆತಂಕ ಮತ್ತು ಖಿನ್ನತೆ ಉಂಟಾಗಬಹುದು. ಗರ್ಭಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಮಾದಕ ವಸ್ತುಗಳ ಸೇವನೆಯಿಂದ ಭ್ರೂಣದ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಹಾನಿಯಾಗಬಹುದು. ಕುಟುಂಬದ ವ್ಯಸನದ ವಾತಾವರಣವು ಮಕ್ಕಳ ಭವಿಷ್ಯದ ಮೇಲೆಯೂ ದುಷ್ಪರಿಣಾಮ ಬೀರುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿದೆ.

ಮಾದಕ ವ್ಯಸನವನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟುವ ಕ್ರಮಗಳು

ಮಾದಕ ವ್ಯಸನವು ಬಹುಮುಖ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಯಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಅದನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟಲು ಸರ್ಕಾರ, ಕುಟುಂಬ, ಶಾಲೆ, ಕಾಲೇಜು, ಆರೋಗ್ಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಮತ್ತು ಸಮಾಜ ಒಟ್ಟಾಗಿ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಬೇಕು. ಕೇವಲ ಕಾನೂನು ಕ್ರಮಗಳಿಂದ ಈ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಿವಾರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಜಾಗೃತಿ, ಶಿಕ್ಷಣ, ಚಿಕಿತ್ಸೆ, ಸಮಾಲೋಚನೆ ಮತ್ತು ಪುನರ್ವಸತಿಗೆ ಸಮಾನ ಆದ್ಯತೆ ನೀಡಬೇಕು. ಮಾದಕ ವ್ಯಸನವನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟಲು ಕೆಳಗಿನ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಬಹುದು.

1. ಶಾಲೆ ಮತ್ತು ಕಾಲೇಜುಗಳಲ್ಲಿ ಮಾದಕ ವಸ್ತುಗಳ ದುಷ್ಪರಿಣಾಮಗಳ ಕುರಿತು ನಿರಂತರ ಜಾಗೃತಿಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಆಯೋಜಿಸಬೇಕು.
2. ಯುವಜನರು ದುಶ್ಚಟಗಳಿಂದ ದೂರವಿದ್ದು ಕ್ರೀಡೆ, ಯೋಗ, ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವಂತೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಬೇಕು.
3. ಪೋಷಕರು ಮಕ್ಕಳೊಂದಿಗೆ ಸ್ನೇಹಪರವಾಗಿ ವರ್ತಿಸಿ ಅವರ ಭಾವನೆಗಳು, ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಮತ್ತು ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಗಮನಹರಿಸಬೇಕು.
4. ಮಾದಕ ವಸ್ತುಗಳ ಅಕ್ರಮ ಮಾರಾಟ, ಉತ್ಪಾದನೆ ಮತ್ತು ಸಾಗಣೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಾಗಿ ತಡೆಗಟ್ಟಬೇಕು.
5. ವ್ಯಸನಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದವರಿಗೆ ಸೂಕ್ತ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಮತ್ತು ಮಾನಸಿಕ ಸಮಾಲೋಚನೆ ಒದಗಿಸಬೇಕು.
6. ಪುನರ್ವಸತಿ ಕೇಂದ್ರಗಳ ಮೂಲಕ ವ್ಯಸನಮುಕ್ತ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಬೇಕು.
7. ವ್ಯಸನದಿಂದ ಚೇತರಿಸಿಕೊಂಡವರನ್ನು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಗೌರವದಿಂದ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಅವರಿಗೆ ಉದ್ಯೋಗ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಮರುಸೇರ್ಪಡೆಗೆ ನೆರವಾಗಬೇಕು.
8. ಯುವಜನರಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ಜೀವನ ಮೌಲ್ಯಗಳು, ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸ ಮತ್ತು ಆರೋಗ್ಯಕರ ಜೀವನಶೈಲಿಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಬೇಕು.
9. ಗ್ರಾಮೀಣ ಮತ್ತು ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಘ–ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಮೂಲಕ ಮಾದಕ ವ್ಯಸನ ವಿರೋಧಿ ಜಾಗೃತಿ ಅಭಿಯಾನಗಳನ್ನು ನಡೆಸಬೇಕು.
10. ಮಾನಸಿಕ ಒತ್ತಡ, ಖಿನ್ನತೆ ಮತ್ತು ವೈಯಕ್ತಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸುತ್ತಿರುವವರಿಗೆ ಸೂಕ್ತ ಸಮಾಲೋಚನೆ ಮತ್ತು ಮಾನಸಿಕ ಆರೋಗ್ಯ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಬೇಕು.

ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರದ ಪ್ರಮುಖ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು

ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರವು ಮಾದಕ ದ್ರವ್ಯ ವ್ಯಸನವನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸಲು ಮತ್ತು ಜನರಲ್ಲಿ ಜಾಗೃತಿ ಮೂಡಿಸಲು ವಿವಿಧ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸುತ್ತಿದೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ನಶಾ ಮುಕ್ತ ಭಾರತ ಅಭಿಯಾನ (Nasha Mukt Bharat Abhiyaan) ಪ್ರಮುಖವಾದುದು.

ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರದ ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯ ಮತ್ತು ಸಬಲೀಕರಣ ಸಚಿವಾಲಯವು 2020ರ ಆಗಸ್ಟ್ 15ರಂದು ಈ ಅಭಿಯಾನವನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿತು. ಮಾದಕ ವಸ್ತುಗಳ ಬಳಕೆಯಿಂದ ಮುಕ್ತವಾದ ಆರೋಗ್ಯಕರ ಮತ್ತು ಜಾಗೃತ ಸಮಾಜವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುವುದು ಇದರ ಪ್ರಮುಖ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ.

ಈ ಅಭಿಯಾನದ ಪ್ರಮುಖ ಉದ್ದೇಶಗಳು:

- ಮಾದಕ ವಸ್ತುಗಳ ದುಷ್ಪರಿಣಾಮಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಜನರಲ್ಲಿ ಜಾಗೃತಿ ಮೂಡಿಸುವುದು.
- ಯುವಜನರು ಮತ್ತು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳನ್ನು ಮಾದಕ ವ್ಯಸನದಿಂದ ರಕ್ಷಿಸುವುದು.
- ಮಾದಕ ವ್ಯಸನಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದವರಿಗೆ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಮತ್ತು ಮಾನಸಿಕ ಸಮಾಲೋಚನೆ ಒದಗಿಸುವುದು.
- ಪುನರ್ವಸತಿ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಮರುಸೇರ್ಪಡೆಗೆ ನೆರವು ನೀಡುವುದು.
- ಶಾಲೆ, ಕಾಲೇಜು ಮತ್ತು ಸಮುದಾಯಗಳ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದಲ್ಲಿ ವ್ಯಸನ ವಿರೋಧಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವುದು.
- ಮಾದಕ ವಸ್ತುಗಳ ಬಳಕೆಯನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟುವಲ್ಲಿ ಕುಟುಂಬ ಮತ್ತು ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಪಾತ್ರವನ್ನು ಬಲಪಡಿಸುವುದು.

ಮಾದಕ ವ್ಯಸನದಿಂದ ಬಳಲುತ್ತಿರುವವರು ಅಥವಾ ಅವರ ಕುಟುಂಬದವರು ಸಹಾಯ ಮತ್ತು ಮಾರ್ಗದರ್ಶನಕ್ಕಾಗಿ ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರದ

ಸಹಾಯವಾಣಿ ಸಂಖ್ಯೆ 14446 ಅನ್ನು ಸಂಪರ್ಕಿಸಬಹುದು.

ಉಪಸಂಹಾರ

ಮಾದಕ ವ್ಯಸನವು ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಜೀವನವನ್ನು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಕುಟುಂಬ, ಸಮಾಜ ಮತ್ತು ದೇಶದ ಭವಿಷ್ಯವನ್ನೂ ಹಾಳುಮಾಡುವ ಗಂಭೀರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಯಾಗಿದೆ. ಇದು ವ್ಯಕ್ತಿಯ ದೈಹಿಕ ಮತ್ತು ಮಾನಸಿಕ ಆರೋಗ್ಯ, ಶಿಕ್ಷಣ, ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳು ಹಾಗೂ ದೇಶದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಮೇಲೆ ದುಷ್ಪರಿಣಾಮ ಬೀರುತ್ತದೆ. ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಯುವಜನತೆ ಮತ್ತು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಮಾದಕ ವ್ಯಸನಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗುತ್ತಿರುವುದು ಸಮಾಜದ ಮುಂದಿರುವ ದೊಡ್ಡ ಸವಾಲಾಗಿದೆ.

ಮಾದಕ ವ್ಯಸನದ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಕೇವಲ ಕಾನೂನು ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷೆಯ ಮೂಲಕ ನಿಯಂತ್ರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಕುಟುಂಬದ ಪ್ರೀತಿ ಮತ್ತು ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ, ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಜಾಗೃತಿ, ಸರ್ಕಾರದ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ನೀತಿಗಳು, ಆರೋಗ್ಯ ಸೇವೆಗಳ ಲಭ್ಯತೆ ಮತ್ತು ಸಮುದಾಯದ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ ಅತ್ಯಗತ್ಯವಾಗಿದೆ. ಯುವಜನರು ತಮ್ಮ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ಗುರಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿ ಶಿಕ್ಷಣ, ಕ್ರೀಡೆ, ಸಾಹಿತ್ಯ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಮತ್ತು ಸಮಾಜಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಅದೇ ರೀತಿ, ವ್ಯಸನಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದವರನ್ನು ದ್ವೇಷಿಸುವ ಅಥವಾ ಅವಮಾನಿಸುವ ಬದಲು ಅವರನ್ನು ಮಾನವೀಯತೆಯಿಂದ ಕಾಣಬೇಕು. ಅವರಿಗೆ ಸೂಕ್ತ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಚಿಕಿತ್ಸೆ, ಮಾನಸಿಕ ಸಮಾಲೋಚನೆ, ಕುಟುಂಬದ ಬೆಂಬಲ ಮತ್ತು ಪುನರ್ವಸತಿ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಬೇಕು. ವ್ಯಸನವು ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಮತ್ತು ಬೆಂಬಲದ ಮೂಲಕ ನಿಯಂತ್ರಿಸಬಹುದಾದ ಸಮಸ್ಯೆಯಾಗಿದ್ದು, ಚೇತರಿಸಿಕೊಂಡ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಗೌರವಯುತವಾಗಿ ಬದುಕುವ ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಬೇಕು.

ಅಂತಿಮವಾಗಿ, ಮಾದಕ ವ್ಯಸನಮುಕ್ತ ಸಮಾಜದ ನಿರ್ಮಾಣವು ಕೇವಲ ಸರ್ಕಾರದ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯಲ್ಲ; ಅದು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ನಾಗರಿಕನ ಸಾಮಾಜಿಕ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯಾಗಿದೆ. ಆರೋಗ್ಯಕರ ಯುವಜನತೆ, ಬಲಿಷ್ಠ ಕುಟುಂಬ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮತ್ತು ಜಾಗೃತ ಸಮಾಜದ ನಿರ್ಮಾಣದ ಮೂಲಕ ಮಾತ್ರ ಮಾದಕ ವ್ಯಸನಮುಕ್ತ ಹಾಗೂ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಶೀಲ ಭಾರತವನ್ನು ರೂಪಿಸಲು ಸಾಧ್ಯ.

ಪರಾಮರ್ಶನ ಗ್ರಂಥಗಳು

- ಶಂಕರ ರಾವ್, ಚ. ನ. (2012). *ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಘಟನೆ.* ಜೈ ಭಾರತ್ ಪ್ರಕಾಶನ.
- ಶಂಕರ ರಾವ್, ಚ. ನ. (2017). *ಭಾರತದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಸಮಗ್ರ ನೋಟ.* ಜೈ ಭಾರತ್ ಪ್ರಕಾಶನ.
- Ahuja, Ram. (2003). *Social Problems in India.* Rawat Publications.
- Madan, G. R. (2009). *Indian Social Problems.* Allied Publishers Pvt. Ltd.,
- Ministry of Social Justice and Empowerment, Government of India. (2019). *Magnitude of Substance Use in India.* National Drug Dependence Treatment Centre, AIIMS.